

L'Esquella de la Torratxa

Any XXI :: Número 2107

15 cèntims — Atrassats 30

Barcelona, 30 de Maig de 1919

INTERVENTORS CALIQUENYOS

—Aquí no's fa coacció a ningú, si no té vot, ja el farem votar.

Si teniu el cabell malalt gasteu **CAPILAR AMERICANO**

Exit grandios contra la CAIGUDA DEL CABELL
Activa ràpidament la SORTIDA I CREIXEMENT
IMPEDINT INSTANTÀNIAMENT LA CAIGUDA.

Preu: 6'50
pessetes estolx

Se ven a totes les Perfumeries i Drogueries
DIPÒSIT GENERAL:
J. ICART, Claris, núm. 10.—BARCELONA

**GRANS MAGATZEMS
DAMIANS**

IMMENSEA EXPOSICIÓ DE
BARRETS DE PALLA

A PREUS INCREIBLES

ARTICLES PER A PRIMERA COMUNIÓ

Confeccions i barrets per a Senyores i nens,
Bruses, Boas, Roba blanca, Ombrel·les,
Bastons, Paraigües, Vanos, Guants, Camiseria,
Gèneres de punt, Calçats, etc., etc.

ARTICLES PER A VIATGE

MOBLES DE TOTES MENES

ESPECIALITAT AMB ELS DE JONC I VÍMET

Rebaixa de preus en Cristalleria, Pisa
i Bateria de cuina

Soler i Torra Germans, BANQUERS

Rambla d'Estudis, 13 i Bonsuccés, 1

El mejor disolvente de los uratos
Acepta de las vías urinarias
Oblitos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA
LAMBLOTTE HERMANOS
SINÓNIMOS: Urotropina - Hexamelleno tetramina - Formin

PÍDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agto gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

CAÇADORS!

Les millors espadenyes
més ben construï-
des, sòlides i cò-
modes, per a caça,
camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.
BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda-Expedicions a provincies

BAZAR DE UNIÓN

Bloks Notes

Unió, 3-Barcelona

a DEU cèntims

Recomendamos a los dueños de Cafés, Bars y Kioscos de Bebidas, prueben las especialidades

Chufa a la Valenciana

Naranjada natural

Soda a la Crema

Indiscutiblemente las mejores preparaciones conocidas

Al por mayor: **JOSE MONTANÉ**, Plaza del Borne, 19

Montané

Tintes bones qualitats

UNIÓ, NUM. 3

Bazar DE Unió
LA

Utils per a escriptori

BARCELONA

OPTIMISME ELECTORAL

DURANT l'any, la ciutat té dos moments d'optimisme: la vigília de Nadal i la vigília de les eleccions. L'optimisme nadalenc és subjectiu, referint-se sempre a possibilitats d'obtenir per l'Atzar aquella quantitat necessària per a realitzar les nostres imaginacions. És l'optimisme individualista i casolà, l'optimisme de la falla de la lletera, purament sensual i ademés conservador. Tot jugador de la rifa se sent predestinat a ésser burgès. L'opti-

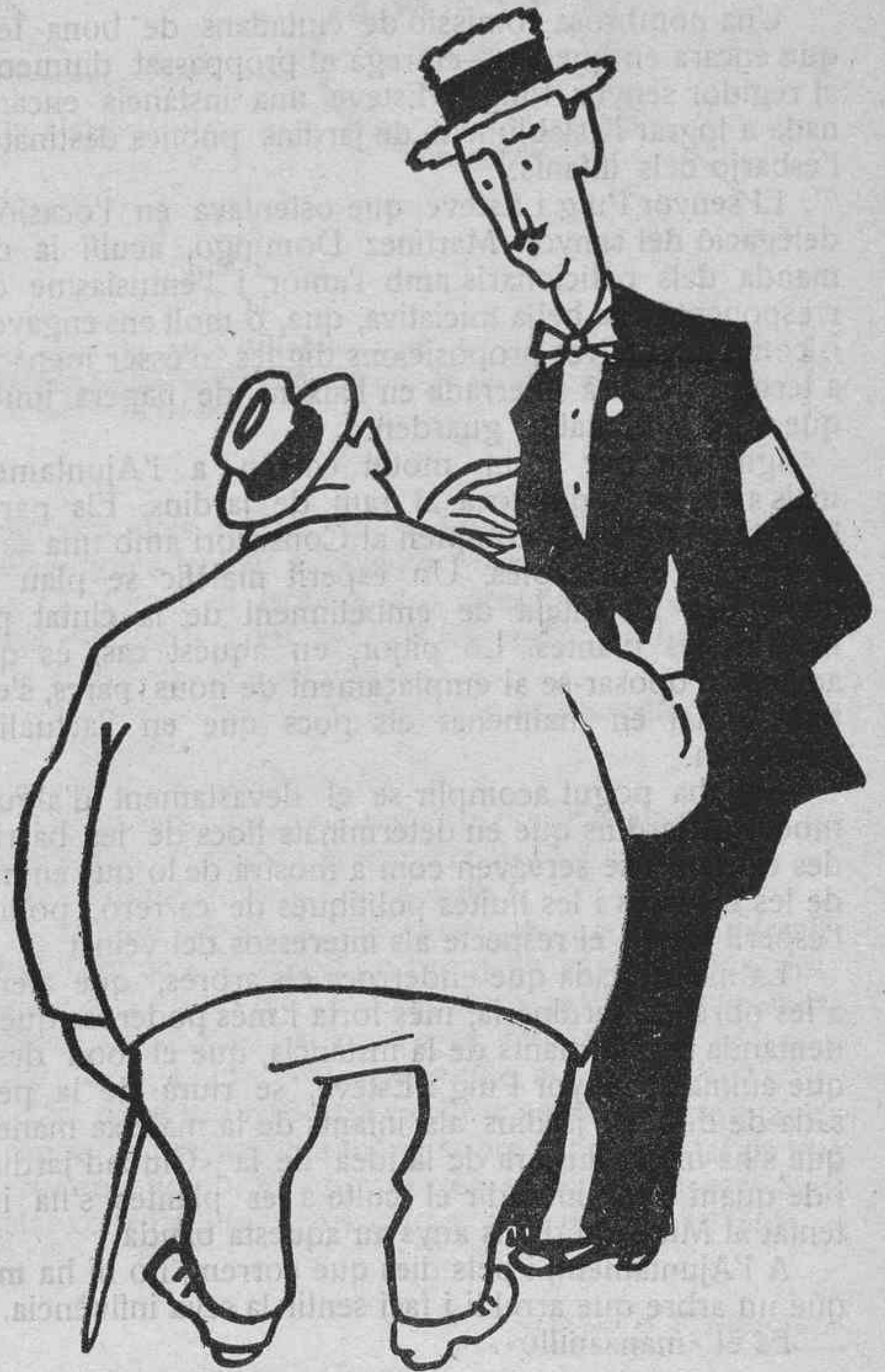
misme electoral prescindeix de l'egoisme per a entregar-se a un dolç humanitarisme. La rifa, aquesta vegada, toca a tothom.

El candidat no té ni incapacitat ni tares. Des de que comença a perorar li concedim una moratòria ètica i intel·lectual, i no el tenim ni per tan ase, si ho és, ni per tan immoral, si li diuen. El partit el cobreix amb aquella hipòcrita magnanimitat que l'església posa en els seus membres pecadors, per a que no caiguin damunt de la gran comunió dels fidels les imperfeccions del mal sacerdot. Per això homes obtusos o sense honorabilitat són elegits per damunt, de vegades, dels varons justos i preclars. L'optimisme electoral els vol rentar de tota culpa.

La bondat del candidat s'extèn al correligionari, la del correligionari a l'amic qui us vota. La ciutat reb un bany de puresa, i quan l'ha rebut somnia amb que tot li serà obtingut amb el triomf: l'autonomia, si és catalanista; la república, si és radical; el favor, si és monàrquic. Quantes vegades no ens ha estat promès el Nadal amb gall republicà! Tantes, que ja ningú gosava prometre'l. I En Lerroix ens diu: Aquestes seran decisives. Després vindrà un cop d'Estat i després la República. Quantes vegades, també, hem començat un dilluns, pensant que el dissabte ja ens hauria estat donada l'autonomia! Passaren les assemblees, passaren els plebiscits, passaren els llaçets i els visques. Però en mig de la desesperança, i en una nit electoral, En Cambó ens diu que els electors redactaran el missatge de la corona, és a dir, que segons les eleccions, tindrem o no l'autonomia, i la fe retorna. Tot elector fa l'efecte de que acaba de dinar bé i porta un bitllet a la cartera.

Confesso que per la sola cosa que'm plauria figurar en una candidatura, seria per l'optimisme. Al candidat se li fa una ànima de vint anys, de cadet que estrena uniforme, d'estudiant que fineix els estudis, d'autor que estrena, de xicot que's promet. S'ho creu tot i estima a tothom. Sobre tot amb la glòria, amb les sessions que el faran famós, amb la seva hisenda o la seva professió engrandides, amb l'homenatge que començat en la intimitat matrimonial anirà rebent, a través de la gent. La seva esposa el tornarà a estimar com en la nit de nuvis, els fills creuran amb el pare, els amics en els seus destins. La vida, en fi, per a ningú és tan resplendent com per al candidat.

Així, ara, catalanistes, republicans i monàrquics, tenen una comú coincidència venturosa. La il·lusió els hi ha deixat en el front el seu polsim de papellona, i en el cor els hi canta una aleluia. El correligionari somnia també,

NUNCA SEGUNDAS PARTES...

—Guanyarem, guanyarem, no hi posis dubte!...

—Home!... tindriem massa sort!... Ja vàrem guanyar la vaga!...

soldat de pau, amb la victòria. I fins jo, contagiats de l'optimisme de tots, penso que potser sí, que per primera volta els electors seran uns homes de discreta intel·ligència, i podré escriure an En Gabriel Alomar, l'estimadíssim, posant-li sota el nom l'aditament de *Diputat a Corts...*

PARADOX

MUNICIPALESCA

L'únic arbre que prospera

Una nombrosa comissió de ciutadans de bona fè—que encara en queden—entregà el proppassat diumenge al regidor senyor Puig i Esteve una instància encaminada a lograr l'establiment de jardins públics destinats a l'esbarjo dels infants.

El senyor Puig i Esteve, que ostentava en l'ocasió la delegació del senyor Martínez Domingo, acullí la demanda dels peticionaris amb l'amor i l'entusiasme corresponents a la bella iniciativa, que, o molt ens engayem o com tantes altres proposicions dignes d'ésser menades a terme, quedarà soterrada en l'aixam de papers inútils que a Cà la Ciutat se guarden.

Ignorem per quin motiu corren a l'Ajuntament mals aires en lo que toca al ram de jardins. Els parcs, l'arbrat en general, compten al Consistori amb una sèrie d'enemics implacables. Un esperit malèfic se plau en mal·lograr tot intent de embelliment de la ciutat per medi de les plantes. Lo pitjor, en aquest cas, és que ademés d'oposar-se al emplaçament de nous parcs, s'entreté el tal en malmenar els pocs que en l'actualitat existeixen.

Així ha pogut acomplir-se el devastament d'alguns modestos jardins que en determinats llocs de les barriades extremes se servaven com a mostra de lo que en mig de les batusses i les lluites polítiques de carreró, podien l'esperit local i el respecte als interessos del veinat.

La mà urbicida que enderroca els arbres, que atenta a les obres de jardineria, més forta i més poderosa que la demanda dels firmants de la instància, que el bon desig que anima al senyor Puig i Esteve, se riurà de la pensada de destinar jardins als infants de la mateixa manera que s'ha mofat fins ara de la idea de la «Ciudad jardín» i de quant per a infundir el culte a les plantes s'ha intentat al Municipi d'uns anys an aquesta banda.

A l'Ajuntament, i pels dies que correm, no hi ha més que un arbre que arrel·li i faci sentir la seva influència.

Es el «manzanillo».

JUST

Aquest número ha passat per la censura

Franquesa

'home que té la virtut d'ésser sincer i franc en totes les coses, no triga en guanyar-se la simpatia de la gent.

Fés lo que vulguis, però digah; parla clar. Aquest és el lema de les persones de cor obert.

La sinceritat sembla que hagi de perdonar les més grans i més terribles facècies.

Aixís ho creia un fill perdulari que's volgué confessar un dia amb son pare:

—Pare!

—Què hi ha, fill meu?

—Jo sóc molt sincer, molt franc... Ja em coneixeu.

—Sí. Ja et conec d'anys. Digues.

—Jo... jo sento ara com una mena de remordiment que no'm deixa menjar les faves tendres de gust i voldria fer-vos una senzilla confessió.

—Què't passa?

—Molt senzill... Jo vos seré franc... Us parlaré amb tota sinceritat...

—Així m'agrada. Així han d'ésser els homes... Pecat explicat, ja és mig perdonat. Explica't.

—Heu de sapiguer, pare, que la consciència m'acusa d'haver begut aquest matí molta cervesa.

—Oh, fill meu!... Això no té importància!...

—Sí, que en té.

—I com és que hagus begut tanta cervesa aquest matí?

—Molt senzill... jo us seré franc... Vos parlaré amb sinceritat... Perquè ahir a la nit em vareig emborratxar de rom i avui m'he despertat amb la gola seca.

—Bé, home!... Això no té importància.

—Sí, que en té.

—I com és que ahir t'emborratxessis?

—Jo us seré franc... Per a ofegar amb rom com una mena de remordiment que al pit sentia.

—I perquè senties remordiment?... Què havies fet?...

—Jo us seré franc... Vaig tenir la debilitat de pendre els quartos a la meva dona.

—Caram!... caram!... Però aquesta falta és perdonable... I per què li vares pendre els quartos?

—Jo us seré franc... Perquè havia perdut al jòc tota ma fortuna... i ademés perquè ella, ben mirat ja no els necessitava?

—No els necessitava?

—No; perquè ja és morta. Jo us seré franc... Jo mateix la vareig matar.

—Oh, oh!... I per què la vares matar?

—Vos parlaré amb sinceritat... Perquè feia dos dies que m'escriuava, i no'm deixava tranquil amb dichteris i amb insults. Viure amb ella era un infern!...

BONA RECOMANACIO

—Apa, noi, vota, que ja'm coneixes a mi.
 —Es veritat... Em sembla recordar-lo de un dia que duia un braçal vermell i una escopeta.

—I per què t'escriidassava?
 —Jo us seré franc. La dona m'escriidassava... probablement... perquè dues hores abans jo havia incendiat la casa dels seus pares, violat a la seva germana petita, estrangulat a la seva tia i deixat al siti d'un tret de pistola al seu germà... Probablement per això!...
 —Home... home... Això ja és molta sinceritat i molta franquesa!
 —De debò, pare, de debò!... Ho podeu ben creure!... Vos ho dic... amb el cor a la mà.
 I tanta, tanta sinceritat, per força havia d'emocionar al seu pobre pare.

A. J. RENART

A CAU..... D'ORELLA

La passió d'En Junoy

Fora d'un o dos candidats, nosaltres no sabríem a qui triar. De tots els que no's presenten, sí, a un, al que serà sempre per a nosaltres senador del regne: don Emili Junoy.

¡Oh, gran Junoy! Tots els seus jòcs públics demanen

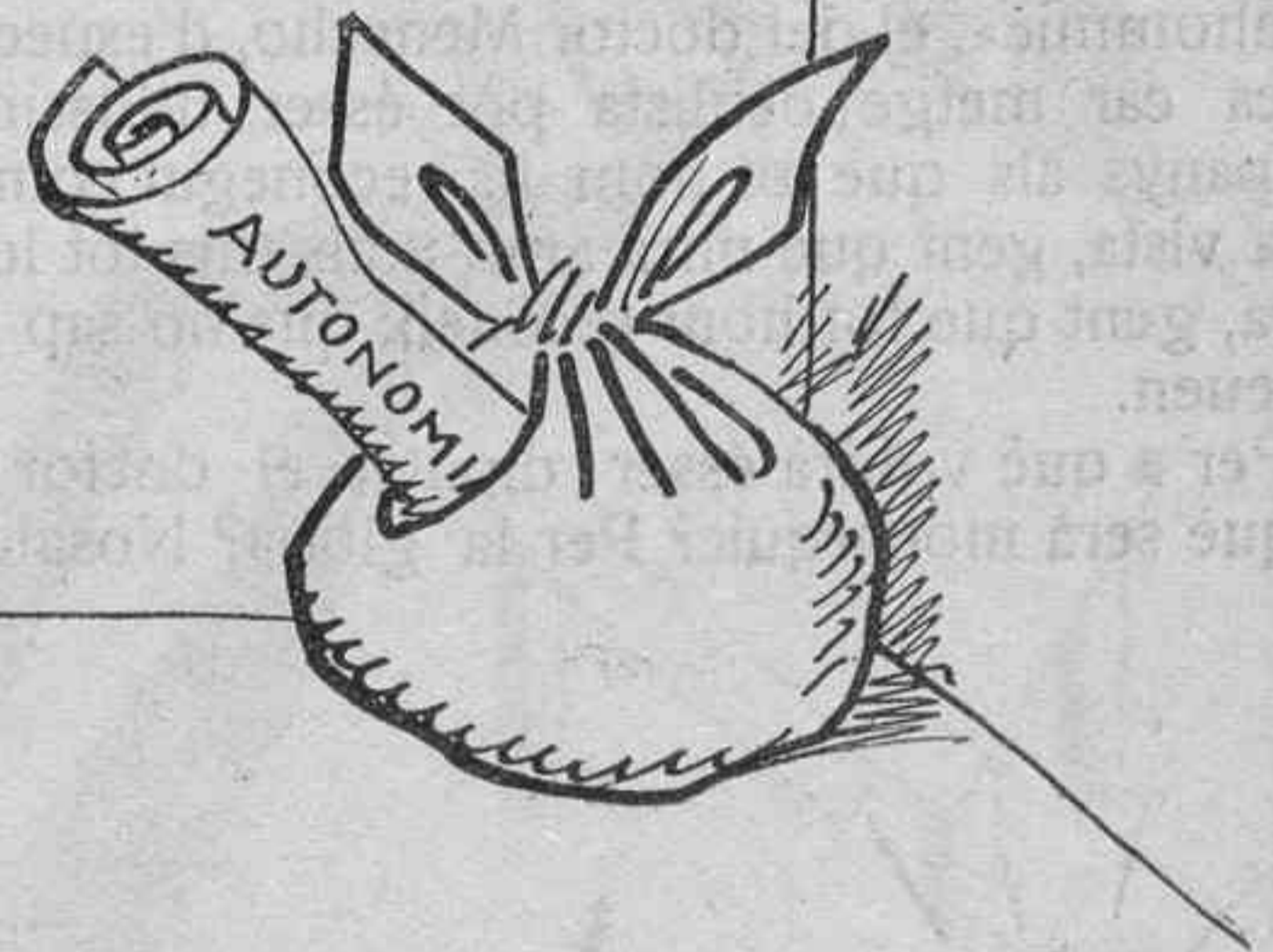
la música dels ballets de la Gioconda, però dubtem que's pogués trobar a Espanya un excèptic més elegant que ell. Quan el trobem ens pregunta displicentment noves electorals, com si res li interessés, acabant parlant de la seva frustrada senadoria.

—I vostè, amic Junoy, per a on se presenta?
 —Per enlloc.
 —I fora de Catalunya?
 —M'havien ofert una senaduria per Màlaga, que no he acceptat. Jo no puc ésser altre Sol i Ortega.
 —La qüestió era fer el miracle.
 —Es que tampoc hauria servit per a res el miracle. Mireu—an aquí la veu d'En Junoy se va fent més insinuant— Jesús amb tot i ésser Jesús, si arriba a ressucitar a Pèrsia ningú s'ho hauria cregut. Ho va fer a Judea, a la seva terra, i amb prou feines s'ho varen creure...

¡Oh, gran Junoy! Per a explicar oblits imperdonables és capaç de inventar una teoria sobre la possibilitat de que el cristianisme no s'hagués extès si Jesús hagués sigut tractat com En Junoy, ressucitant fora de la seva terra.

L'Alomar, o l'indecisió

—Que ha vingut l'Alomar?
 —No, no ha vingut l'Alomar.
 Ni a la conferència anunciada pel dissabte, ni al míting del diumenge, ni a la conferència del dilluns. Una vegada l'excusa pren els deures professionals; una altre l'indisposició consabuda, la realitat és que l'Alomar sem-

pre perd el vapor. Quan el vapor correu està a punt de marxar apareix corrents l'Alomar, amb un sobre a la mà; és l'article pels seus diaris. El divendres passà igual, no més que el sobre portava en lloc d'un article, la conferència, però ell restà en el moll de Palma, mentre el vapor marxava, mancat de temps per a preparar el seu viatge.

Finalment, un amic li digué:

—Alomar, sempre arriveu tard als llocs. Vos sembleu an En Pere Corominas.

—Jo, an En Pere Corominas?

A l'endemà l'Alomar agafava el vapor, arribant a Barcelona.

La glòria monàrquica

Entre els cinc noms de la candidatura monàrquica, un n'hi ha de respectable per la seva ciència i la seva «bonhomie», el del doctor Menacho, d'especialitat simbòlica car metge oculista pot ésser utilíssim als seus companys als que tot-hom ha reconegut com pertorbats de la vista, gent que mira amb mals ulls tot lo de Catalunya, gent que tot-hom reconeix que no sap pas lo que hi veuen.

Per a què voldrà ésser diputat el doctor Menacho? Perquè serà monàrquic? Per la glòria? Nosaltres davant

d'aquest doctor reialista recordem una anècdota del congrés de metges de fa un mes.

Havien parlat al rei del doctor Bartrina, eminent cirurgià barceloní. El rei escoltava vagament, amb l'atenció que desvetlla instintivament tota ponderació catalana. A poc, li fou presentat el doctor Martínez Vargas que, a dir veritat, ja no és el doctor Martínez Vargas de l'Escola Moderna i de les propagandes republicanes.

—El doctor català, Martínez Vargas.

—Ah, sí! No fa molt—respongué el rei—que'm parlaven de vostè com d'un eminent cirurgià.

El doctor Martínez Vargas no és cirurgià. Agraí la glòria que se li otorgava per elevació, i callà. La fama era quelcom incoherent. Si ara el doctor Menacho va a Madrid, ple de fe monàrquica i és presentat a qualsevol alta personalitat monàrquica, veiam si sentirà cantar la seva glòria a la manera de Martínez Vargas.

—Ah, sí! Ja m'han dit que era vostè un eminent pedicur.

I per a arribar an això, vés per les cantonades, sofreix atacs, passa engúnies, i rep l'amargor de la derrota, no per esperada, menys amarga.

Del pa groc

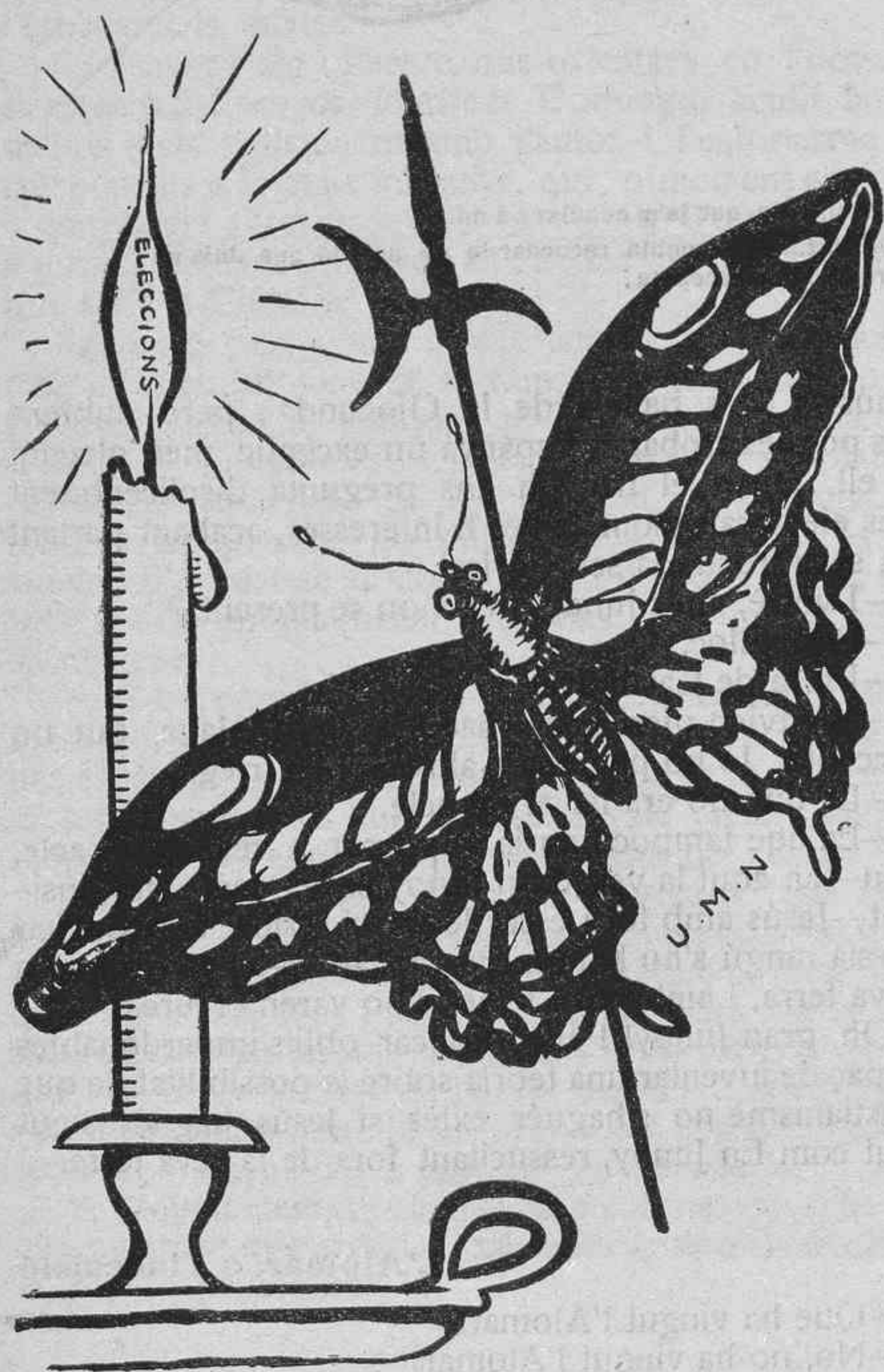

L'actualitat, com ja és sapigut, és la qüestió del pa, o millor dit, l'afany de procurar-nos *el nostre pa de cada dia*. Els flequers

mouen brega per la falta de farina en que ens trobem, dient que si continuen així, *no hi haurà pa per a qui en voldrà*; i es reuneixen, criden, protesten, demanant al senyor ministre d'Abasteixements, que els envii farina o blat. Papà ministre, d'aquest departament, diu que «bueno», que els en enviarà, però que no es mostrin impacients perquè *las cosas de palacio van despacio*, sinó que els flequers, que són uns incrèduls, no es donen per convençuts ni satisfets, perquè saben *que no es pot dir blat fins que estigui al sac... i encara ben lligat*. I amb tot això nosaltres, els *paganos*, tan pacients i conformats; i pensant que a *falta de pan buenas son tortas* ens contem menjant galetes o el pa que ens fan amb menjar de gallines, que no és pas ni de bon tros un pa com unes osties, propiament dit. Lo que falta de blat li posen de moro i així si no mengem pa blanc i botifarra fresca, mengem del que ens donen i encara gràcies que n'hi hagi; que hi ha hagut dia que ni això hem tingut i menos mal que nosaltres ja no som els nets dels fers i braus almogàvars, sinó, a hores d'ara, ja n'hauríem fet de verdes i de madures, que n'hi havia per això i molt més, perquè la gana és mala consellera, segons diuen i, naturalment, *qui no te pa, moltes se'n pensa...* i per això jo he pensat donar la llauna als respectables llegidors.

Després de fer-me venir el pa de Sant Cugat, un pa moreno, olorós i sanítós, per allò de que *el pa de la veïna, és medecina*.

JOAN FRANC

LA PAPALLONA DAURADA

—Es inútil que escampi el polsim d'or. Ça com illà haig de acabar per cremar-me les ales.

Ja cullen... i el que culliran!

ON any aquest per als bons comparets i jornalers de tota la nostra dolça Catalunya. Han anat bé pèsols, faves, i patates novelles; de maduixes, cireres i albercocs quasi que en sobren; dels espàrrecs no'n parlem, n'hi han a dojo, i ara, tél mentre els camps de blat acaben de daurar-se, venen les eleccions i amb les eleccions una nova collita, la més abundant, neta i sanejada que donar-se pugui.

Si el bon pagès fos femella diríem que s'hi posarà bé per a esperar la pluja d'or, però com que és mascle no obrirà les cames sinó la butxaca.

I el senyor de ciutat que mentre durà la guerra se feu milionari amb el contrabàndol o amb els barcos, o amb les mantes i el calçat ara anirà a portar al pagès els diners que li sobreixen de les caixes i calaixos.

Ja no'n té prou amb ésser ric, vol ésser representatiu personatge, i el pagès, i encara més el *meneur* de pagesos li farà pagar cara, molt cara l'honra de deixar-se representar.

Sempre n'han corregut de diners en les eleccions, però com en corren i en correran en aquestes, mai.

Aquell fulano de Vic que a les dugues de la tarde en una votació molt compromesa s'acostà a un candidat i li digué:

—Tinc cent onze pagesos tancats a l'hort.

—A quant?

—A dèu duros.

—Masses diners.

—Vaig als altres, no pot ésser menys. Si m'entretinc se'm floririen.

—Però home... Mireu...

—No'n trec una malla.

—Meus!

I el candidat pagà i perdé, els pagesos votaren i cobraren. Cada un a la seva feina.

Aquell fulano de Vic, seguint aquest any se farà d'or. I qui diu el de Vic diu el de Granollers i el d'Igualada, i el d'arreu. Mil·lions van gastats ja en una setmana i en aquesta que som a les vigílies de la elecció... Mare de Déu de la Empenta!

Aquí a Barcelona no'n donen res d'un vot, i això és el mal. Si en donguessin, servidor arrendaria al marquès d'Olérdola, que és qui millor paga, els del 90 per cent dels periodistes de Barcelona.

Ah! i que seguiríem els consells de la «Lliga».

El bon elector vota demati. Votaríem els primers, abans de ficar-nos al llit.

Endemés, a mi no m'agrada això. Estic per les patriarcals eleccions que vegí en els temps de ma infantesa.

No hi havia article 29 aleshores, però el diputat encara que no tingués contrincant necessitava electors. No era com ara que es pot sortir diputat com surt un rovellò o un mal gra.

I el candidat cercava els electors i no els atreia com ara amb diners porcs. No. Els convidava a esmorzar. Davant de Cà la Vila se feien dos o tres focs i en l'un coïen cargols, i en l'altre arroç amb musclos i en l'altre un bè.

EL RETRAT PARLA

— Tu no ets el meu fill!... Tu ets un renegat!..

ELS MONARQUICS

— Veieu aquest bolado?... Doncs així se desfarà la nostra candidatura: com un bolado.

Arribava el vilatà i el batlle li deia:

—Votes?

—Sí.

—Fulano de tal. Vota. Au ves a la plaça i entaula't, fes beguda i no abuisis dels puros que ja't coneixem la flaca.

—Andreu...!

—Sóc batlle i sé lo que'm dic. Au! Per cert que hi ha un all-i-oli...

—Mandar.

Allò eren eleccions.

O *temporæ o mores!*...

Aquest número de L'ESQUELLA ha estat censurat per l'autoritat militar

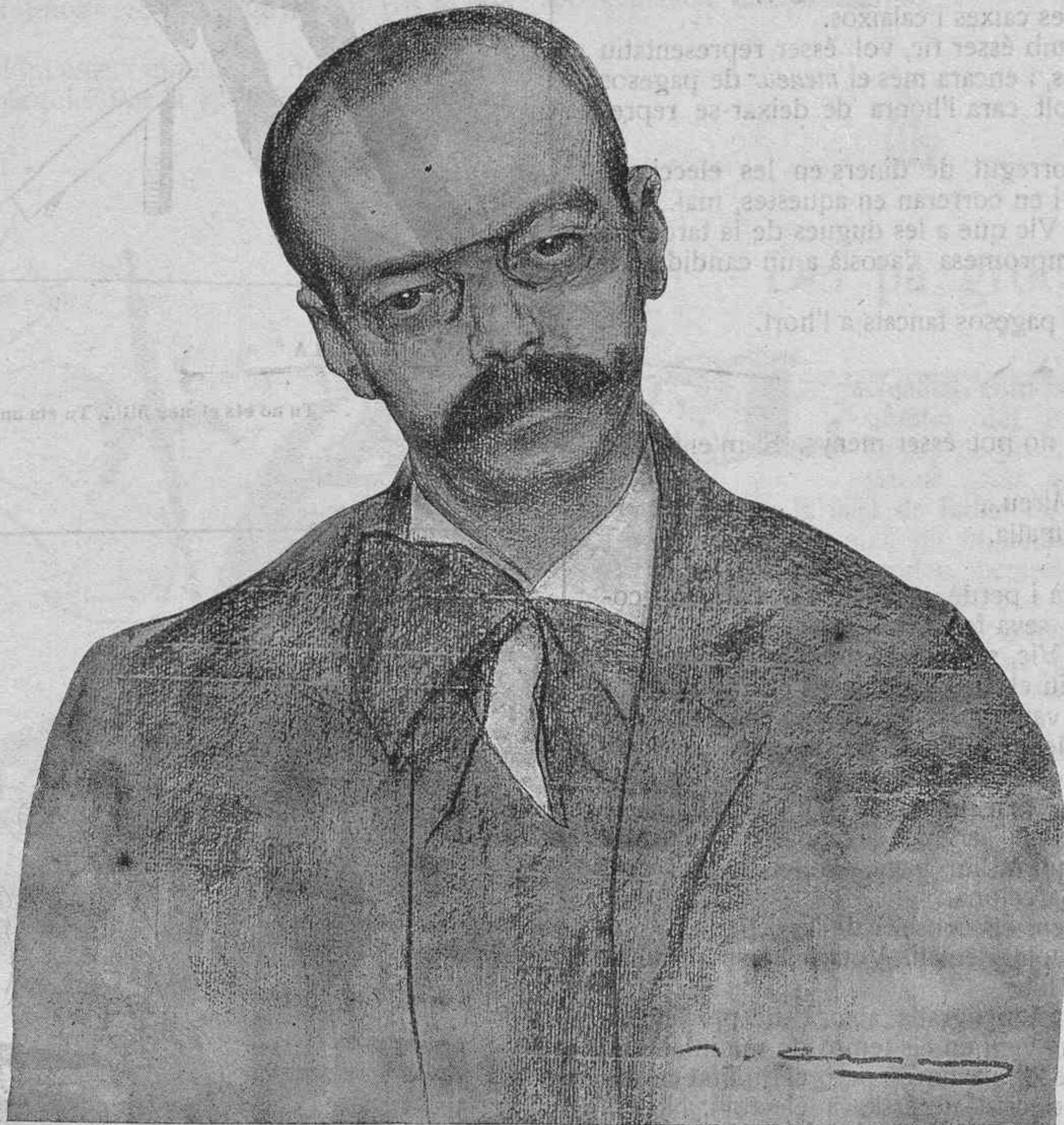
La més ciutadana parella

les vuit, a plena Portaferrissa, Ell, dins una porteria, l'espera. Amunt, avall, pel carrer passa gent i més gent, pobres, rics, vells, joves... Tant-se-val.

Els que poden van depressa, els malintencionats i els badocs topen, n'hi han que ensopeguen i els eterns malhumorats rondinen. Ell, que galant espera i no és fa esperar, és estudiant o botiguer, què més té? però es fa el nus de la corbata gros o petit, estarrufat o aixafat segons S. M. la Moda mani; barret, sabates, trajo... vell o nou, mes a la moda i per no parlar-ne més se envia el fum i porta vuit rals per capital.

De la porteria del davant en surten rialles, després

GABRIEL ALOMAR

Il·lustre publicista, catedràtic eminent, aquí els republicans presenten candidat per Barcelona.

Per la seva intel·lectualitat avançada, tant com per la seva alta catalanitat creiem que té assegurat el triomf en la candidatura d'esquerres.

SORTINT DE COL·LEGI: — JOCS D'INFANTS

—Tomàtec i espuela!...

es deixa sentir un aixerit taloneig i surten rialleres cinc modistes. Aquella rossa i Ell ja s'han mirat, el jovincel atravesa el carrer i amb Ella, Portaferrissa avall fins a les Rambles.

Quina més, quina menos, totes les nostres *grissettes* volen fer-nos girar i glatir al mostrar triomfalment unes pantorrilles que'ns acostumen a fer pessa. El trajo marca quasi sempre, descaradament, unes llimonetes bellugadisses i un panderet agraciat, tot això sempre i quan no les faci indisposar amb mamà Moda. La nostra modisteta, la qui hem deixat Rambles amunt és com totes, dites totes dita una, dita una dites totes.

Sí, Rambles amunt va la parella, poc parladors i amb la mitja rialla triomfal a flor de llavi, es pensen fer enveja i pot-ser si que fan enviar saliva.

El bullici de les vies cèntriques és finit i l'Aixampli extrem, amb la seva mitja llum i mitja quietud és pare protector d'un idil·li que tindrà més de positiu que d'ideal. Ja les mans no estan quietes, ja les pessigolles puguen fins els llavis i a la primera protecció per part de la llum xaf! el petó més encès que pugui recordar un vell vert. A la segona protecció un petó i una abraçada i que per cert té testimoni. Una *virgen y mártir* que ho va veure i no és va poguer empassar un:

—Merddosos!

L'HEREU PERXA

POEMES DEL TEMPS, per *T. Catasús*.—Un poeta que, si no s'espatlla, anirà lluny i que no farà el camí en và, perquè estem segurs que arribarà a la gloriosa fita. En les poesies líriques d'aquest autor, al qual no tenim el gust de conèixer, s'hi descobreixen de primer entuvi tres condicions immillorables: la novetat dels pensaments, sempre escaients, sempre feliços; la claretat d'expressió, justa, sincera, i el pregon respecte a la clàssica forma, pura, pulquèrrima. D'aquí que els seus versos, amarats de sentiment, vagin de dret al cor del llegidor, senzillament, naturalment; d'aquí l'aroma que es desprèn d'ells, aroma de violeta, menys forta que la de violeta: aroma de flor de pèsol...

Jutgin per la mostra:

INICI

L'alegria del dia s'és extesa
per l'ampla i clara nuditat del món;
dels pins, la copa ha palpitat encesa
i una aura tèbia ens ha besat el front.

L'herba grisa i humil s'és vellutada
amb el daurat prestigi del instant
i hem vist somriure el temps altra vegada
sota l'atzur d'una hora fulgurant.

I perquè l'alegria fos més dolça
i més pura la joia de l'oreig,
dintre el silenci, que odorava a molça,
una campana ha senyalat bateig.

Voleu res més exquisit, més tendre i més dolçament corderor?

Doncs, així són totes les poesies d'aquest afortunat poeta que, o molt ens enganyem, o s'obrirà pas aviat entre els versaires catalans de més empena.

EL SOMATÉN, per *A. Delvillar*.—Una obra d'actualitat que tracta dels braus somatents de Catalunya, els quals no tenen res que veure amb els barcelonins de darrera hora. En ella es parla de l'origen, història, organització i esperit d'aquesta noble institució.

. Però el senyor Delvillar involucra... involucra la una cosa amb l'altra i això no està pas bé. El somatent rural és una cosa honorabilíssima, no en dubtem. Però «una cosa és l'escultura i una altra l'agricultura».

EN JOAQUIM BOTET I SISÓ, per *Josep Grahit*.—Una ben escrita bio-bibliografia premiada l'any passat en els Jocs Florals de Girona.

DISCURSOS, per *Joan J. Permanyer*.—Es un bell record a la memòria d'aquest venerable i catalaníssim jurista que morí ara fa poc. Els publica la Biblioteca d'Autors Catalans *Lectura Popular*.

L'HOME D'ANYS.—Comèdia en tres actes, original de Laureà Fontanals. S'estrenà amb gran èxit durant la darrera temporada al «Romea». Ve insertada en el darrer número de *L'Escena Catalana*.

SEPT SCIÈNCIES

GLOSSARI

TORNADA A MALLORCA

Des d'algun temps abans de la gran guerra no havíem estat en la meravellosa illa de Mallorca.

Hom pot dir que res s'ha mogut en aquesta terra de pau, en aquest penyal assoliat, en aquesta petxina de paisatges. La lluita que tot ho ha trasbalsat aquí no hi ha pogut clavar les ungles. La terra està intacte i els homes també. El cel no ha arrugat el front, i ni una sola gota de sang ha tenyit la blavor de l'aigua.

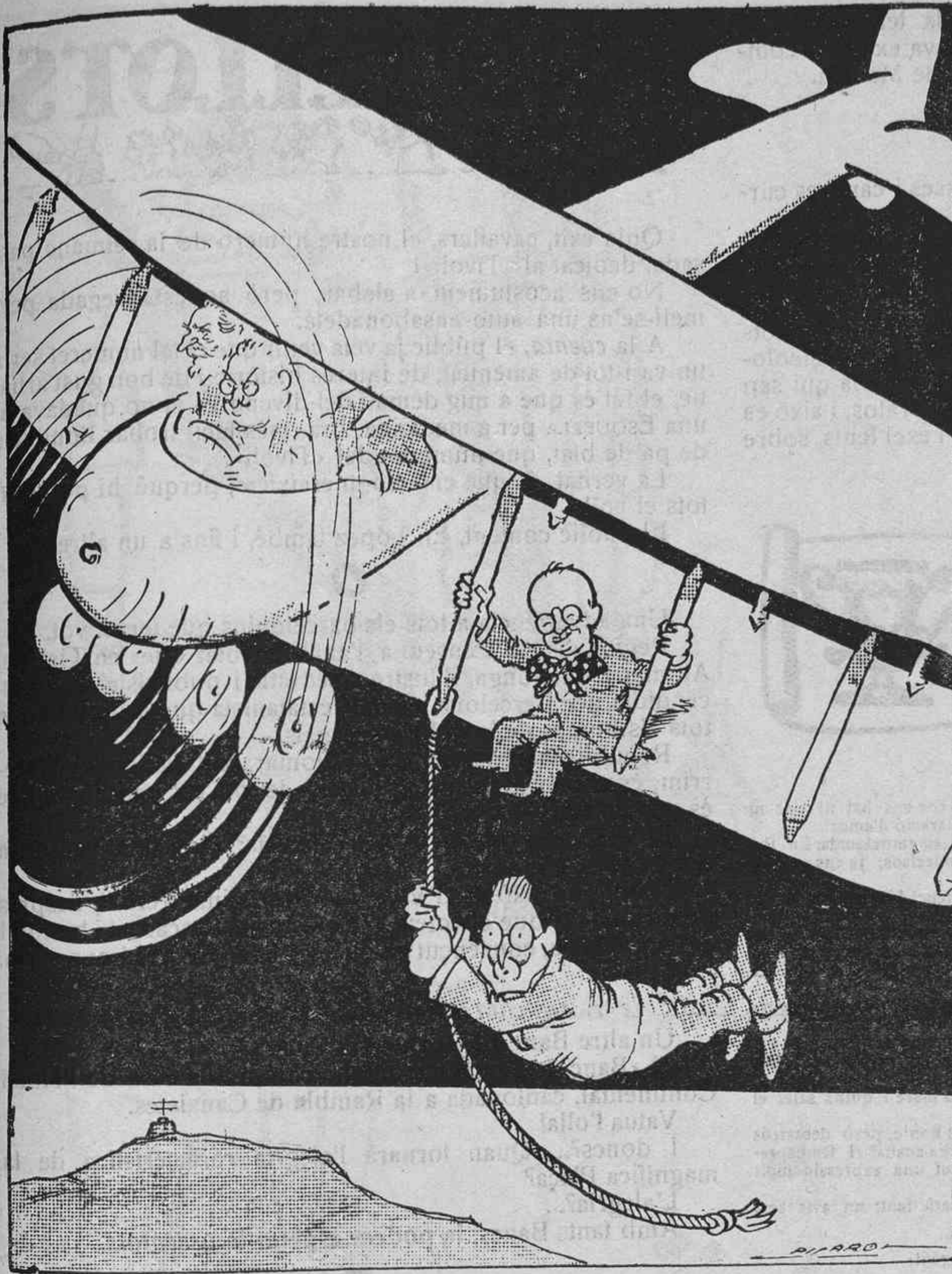
En entrar al port, allí damunt el moll, veiem els mateixos homes que esperen el vaixell... per esperar-lo, als mateixos llocs de sempre. Hi ha una boia al mateix indret, que segueix gronxant-se com abans, i se li ha fet un xic més de molsa; més enllà hi ha anclat com sempre el mateix torpediner de guàrdia, del mateix color de cendra fosca, sense una rascada a la pell; a la proa d'un barquet hi ha aquell pescador de canya, que potser no s'ha mogut des d'allavors, i segueix no pescant el mateix de sempre, i li han sortit dues arrugues al front: les de la paciència; i, allà al lluny, les mateixes cases es reflecten al mateix lloc, i mitja dotzena de coloms pasturen, de pares a fills, les engrunes de blat que cauen damunt les lloses de la Riba.

Desembarquem i, en veure les cases, veiem que tampoc res ha canviat. Sota d'una barbacana comptem divuit níus d'orenetes, en lloc dels dinou que n'hi havíem deixat (es veu que n'hi ha un per llogar). Les campanes de la Seu segueixen tocant amb el mateix ritme i la mateixa majestat; el Born, com abans, segueix intacte; els mateixos balancers, a la porta dels casinos, amb els socis d'aquell temps, els quals no s'han tornat ni joves ni vells; aquelles noies passejant-se fins el dia del matrimoni; aquell cafè amb les dues columnes que ni s'han arronsat ni han crescut; aquells grans ciutadans asseguts cadascú a la seva cadira; el nostre amic En Gabriel Alomar anant al moll i tornant al Born, i sortint del Born cap al moll; i els sis capellans i els deu oficials, les dues dotzenes de plàtans que han crescut perquè havien de créixer, però que han crescut poc per no ofendre la santa calma deleitosa d'aquesta venturosa terra.

Es clar que aquell famós tramvia tan primitiu ja no existeix, i que ara hi ha tramvia elèctric, però aquí fins l'electricitat és bondadosa i moderada; és clar que han caigut les muralles, però, més que caure, s'han deixat caure, s'han ajegut, han relliscat, damunt la plana dels voltants; és clar que fins hi ha sindicalistes, però ¿què ve a ésser el sindicalisme davant d'aquestes muntanyes que ja fa mils anys que estan sindicades, vivint amb Santa Harmonia; i és clar que hi ha revolucionaris i tot, però els de Mallorca revolucionen a distància, guardant la pau per llur llar. La mar que volta a aquesta terra no vol soroll, i fa bé.

Les guerres, les revolucions, els odis, les venjances i els crims, que han tingut lloc aquests darrers temps, no han atravesat sa blavor. I és que aquest poble, en sa saviesa, ha entès que per cada nova que arriba bona, per telègraf, n'arriben trenta de dolentes, i s'ha tancat, conscientment, a l'isolament sense fils. Els fils del món no duen res de bó, i aquesta illa benaurada hi ha sapigut posar un llatzaret. I venturós, cada dia més, el poble que no porta pressa.

XARAU

L'«HANDLEY-PAGE» DELS REPUBLICANS

L'Alomar.—Em sembla que aterriçarem com uns homes.

L'Unamuno.—Ja t'ho diré el dia de l'escrutini

TELÓ ENLAIRE

PRINCIPAL

S'ha despedit el gran *Mayol*, eminent cançonaire francès que ja en l'altra tongada es captà totes les simpaties del nostre públic.

Fora ell, resten encara molts números interessants que fan atractives en extrem les afortunades vetlles d'aqueix elegant i animat coliseu. Diem afortunades perquè cada nit és ben plena la platea. I amb motiu!

Que durí!

ROMEA

Diumenge passat tancà ses portes, amb *Papellones* d'En Pous i *L'Agricultor de Xicago*, una excelent comèdia satírica

inspirada en un conte d'En Mark Twain, que ja coneixíem, i que l'Aymerich i En Mir han jogat molt graciosament, encara que de una manera grotesca que's desdiu de la finor enginyosa de l'original.

La darrera estrena fou, com anunciavem ara fa quinze dies, una alta comèdia catalana d'En Puig i Ferrater, *El gran enlluernament* que, si bé s'escolta amb gust com filla de qui és, en canvi no interessa gaire per culpa de que el conflicte dramàtic que en ella s'hi desenrotlla no és dut amb prou picardia ni el diàleg mostra aquelles valenties a que ens tenia acostumats l'autor en altres produccions per l'estil. El veritable drama no s'inicia fins al final de l'obra, en el precís instant en que el públic comença a sentir-se fatigat. Amb tot, algunes escenes, construïdes de mà mestre, com la de les dues rivals (Baró i Pino) arribaren de dret al cor dels espectadors, per la sincera emoció de la situació i per les belleses del diàleg.

En Giménez, molt digne en el seu paper, la Baró superior, i els altres treballant amb voluntat.

I res més. El «Romea» tanca les seves portes al teatre català, pera recomençar les seves tasques el pròxim mes de setembre amb una nova temporada catalana. Deu vulgui que sigui millor que la darrera, encara que aquesta no hagi anat pas malament, ja que segons diuen ha resultat molt més aventajosa que la del any passat.

TÍVOLI

Assistírem als variats actes d'inauguració i devem fer constar que el nou teatre és digne d'una ciutat com Barcelona. En solidesa, en decorat, en capacitat i en comoditats, l'actual «Tívoli» pot competir amb els millors coliseus de Espanya. Això és lo

que cal dir per a dir-ho tot en poques paraules.

El concert benèfic d'obertura fou un èxit i una glòria per al mestre Millet i els seus *súbdits* executants. *Les Estacions* de Hydn valgueren a tots sorollosos aplaudiments. I per molts anys puguin fer tant bones obres; sobre tot els senyors Fàbregas i Recasens, que l'han feta ben noble i ben piadosa.

—La companyia Guerrero Mendoza...

GOYA

La despedida—diguem-ne comiat—al gran Borrás fou un aconteixement del qual ne guardaran bon record ell i els espectadors. Que torni aviat don Enric—i si pot ésser a fer català—és lo que desitgem de cor els seus incondicionals admiradors.

—Durant uns dies havem tingut projeccions de magnífiques pel·lícules. I per al dia 5 de juny, o sia per al dijous que

vé hi ha anunciada la funció inaugural de la temporada de estiu amb el debut de En Thuiller i de la seva excelent companyia que és la mateixa del «Teatro Lara» de Madrid.

ESPAÑOL

Vodevil, vodevil i vodevil!... Rialles grasses i camises curtes. Heu-vos aquí tot.

POLIORAMA

La muchacha que todo lo tiene és una comèdia amb tots els trucos i picardies filles d'un autor que coneix la psicologia sentimental dels espectadors. No és res i sembla qui sap què. Té la virtut de interessar i de emocionar a ratos, i això és tot. Molt bé En Vilches i demés comedians. I exel·lents, sobre tot, les criatures.

Sona el timbre; precipitadament el receptor a l'orella; el cor ens bat ni més ni menys com deu fer-ho el d'una damisella a l'esperar una declaració d'amor:

—Fa mitja horeta que juguen; ho fem molt malament. Estan emocionats: En Reguera no toca pilota, En Blanco es veu negre, els davanters indecisos; ja ens en han ficat un!

Interrupció; gros com la cera ni gosem interrompre el silenci fúnebre de la cabina; nou cop de timbre:

—Això va una mica millor; passem moltes angúnies, però sembla que ens anem refent; En Brú, de poc la piffa; En Vinyalets, fet una meravella, ha empetat; hem arribat al descans. La impressió no és falaguera; a En Gamper se li han vist tornar dos cabells blancs.

Nova llarga espera; mes l'empat ens ha refet a tots; hi ha qui decididament augura un triomf. Hurra! Altra vegada el timbre i el «Oigan, oigan!» precipitat:

—Victòria! Lakatos ha marcat estupendo; entusiasme gran entre la Junta, els periodistes, colònia catalana, guarnició i uns quants regionalistes «manchegos»; continuen molt nerviosos, però confiem; *hasta luego*...

Passa mitja hora, res; passen tres quarts, tampoc res; ai la mare i quins salts el cor! Mes tot arriba en aquest món:

—Hi ha molta «Pega-za»; aquest ens ha fet l'empat, molt bonic, però desastrós pels nostres; Uarchi ha fallat, quan mancaven dos minuts; s'ha acabat el temps reglamentari i es prorroga. Irremissiblement estem f.... (I aquí una expressió molt eloqüent).

Els olents ens tranquil·litzen mútuament; exagera, no serà tant; un avís sec, imperlós:

—Ja ho deia jo; ens han fet el tercer!...

Ens entreguem de nou al dubte, a la incertesa; *llamada* urgent:

—El quart! Això s'acaba...

Als pocs minuts:

—El quint! No ens en faran més perquè s'ha acabat la pròrroga.

Abur campionat; abur il·lusions que tots acariciàvem; deixem-ho per un altre any, si la sort ens és més propícia.

*
* *

A Canaletes, a les onze de la nit.

Un del «Español».—Ja ho deia jo que aquests tifes farien un paper ridícol; aquí, els únics campions som nosaltres.

Un del «España».—No podia ésser que ells guanyessin al «Arenas»; sols nosaltres podem competir amb aquella gent, i si tinguessin els quarts del «Barcelona»...

Un del «Inter».—Ja m'ho semblava a mi que no...

Un del «Sabadell».—Si al menys haguessin tingut a En Monistrol.

Un del «Europa».—Desenganyar-se, que la temporada vinenta, per En Matas i En Bordoy serem campions nosaltres.

Un del «Barcelona».—No sé, no sé pas què deu haver passat; per mi En Ruete ens l'ha fregida...

*
* *

Lo que deurà dir, probablement, la premsaportiva:

El Mundo: «Ya lo dijo Adria, que en esto de la pelota es muy ducho; lo sentimos por Gaspar y por nuestro amor propio nacional, porque nosotros, aunque escribamos en castellano, lo sentimos todo en catalán; conste a la vez que el futbol es lo más ingrato, pues no da ni una perra chica de anuncio.»

El Foot-ball: «Unos cargan el muerto al referé, otros al equipo, quien al público; nada de esto: nadie se carga a los muertos, y sino ahí tenéis nuestro propio ejemplo; más cadáver que los del cementerio viejo, y a quién se le acude cargarse nos? Esto es más evidente que la solución de una regla de tres.»

La Catalunya: «Lo que sobressurt de tota aquesta conxorxa fastigosa, preparada amb tot el cinisme, és la força moral de l'equip del *Barcelona*; sols ell, ajudat per la Junta i els socis del Club, amb son obra genuinamentportiva, han sabut fer obra pàtria.»

Per la reproducció.

Nota.—Corresponen a la setmana anterior.

ESQUELLOTS

Quin èxit, cavallers, el nostre número de la setmana passada, dedicat al «Tívoli»!

No ens acostumem a alabar, però aquesta vegada permeti-se'ns una auto-ensabonadeta.

A la *cuanta*, el públic ja veia venir que el tal numeret seria un va-i-tot de amenitat, de interès històric i de bon gust artístic; el fet és que a mig dematí del divendres ja no quedava ni una *ESQUELLA* per a medicina. Era més fàcil trobar llonguets de pa de blat, que números del «Tívoli».

La veritat és que ens ho mereixíem, perquè hi posàrem tots el coll.

El públic content, En López també, i fins a un altre!...

Una advertència a tots els barcelonins que tenen vot.

Regionalistes: Penseu a l'anar a votar que En Gabriel Alomar i Villalonga, il·lustre catedràtic i publicista eminent, candidat per Barcelona, és més catalanista que cada un i que tots els homes de la «Lliga» plegats.

Republicans: Penseu que l'Alomar, anti-caliquenyo acèrrim, és el més avançat en idees, de tots els candidats que es presenten.

El més avançat, el més catalanista; fóra una vergonya doncs que no'n sortís.

I com que això és el Verb i la Santíssima Veritat, després de recomanar que el voteu, em quedo tan descansat i tranquil de consciència, convençut de que acabo de fer una bona acció.

Un altre Banc a Plaça de Catalunya.

El «Banc de Terrassa» que ha comprat la casa de l'Hotel Continental, cantonada a la Rambla de Canaletes.

Vatua l'olla!

I doncs?... Quan tornarà l'alegria característica de la magnífica Plaça?

L'alegria?...

Amb tants Bancs, ja podem esperar-la *assentats*.

Els de la «Unión Monárquica» han proclamat candidat per Barcelona al doctor Menacho.

Aquest senyor és un celebrat oculista.

I val a dir que la designació no pot ésser més encertada. Perquè mals de la vista com estan els que no veuen que van de dret a la derrota, lo millor que podien fer era això: llogar un metge dels ulls.

Tots pateixen de catarates!...

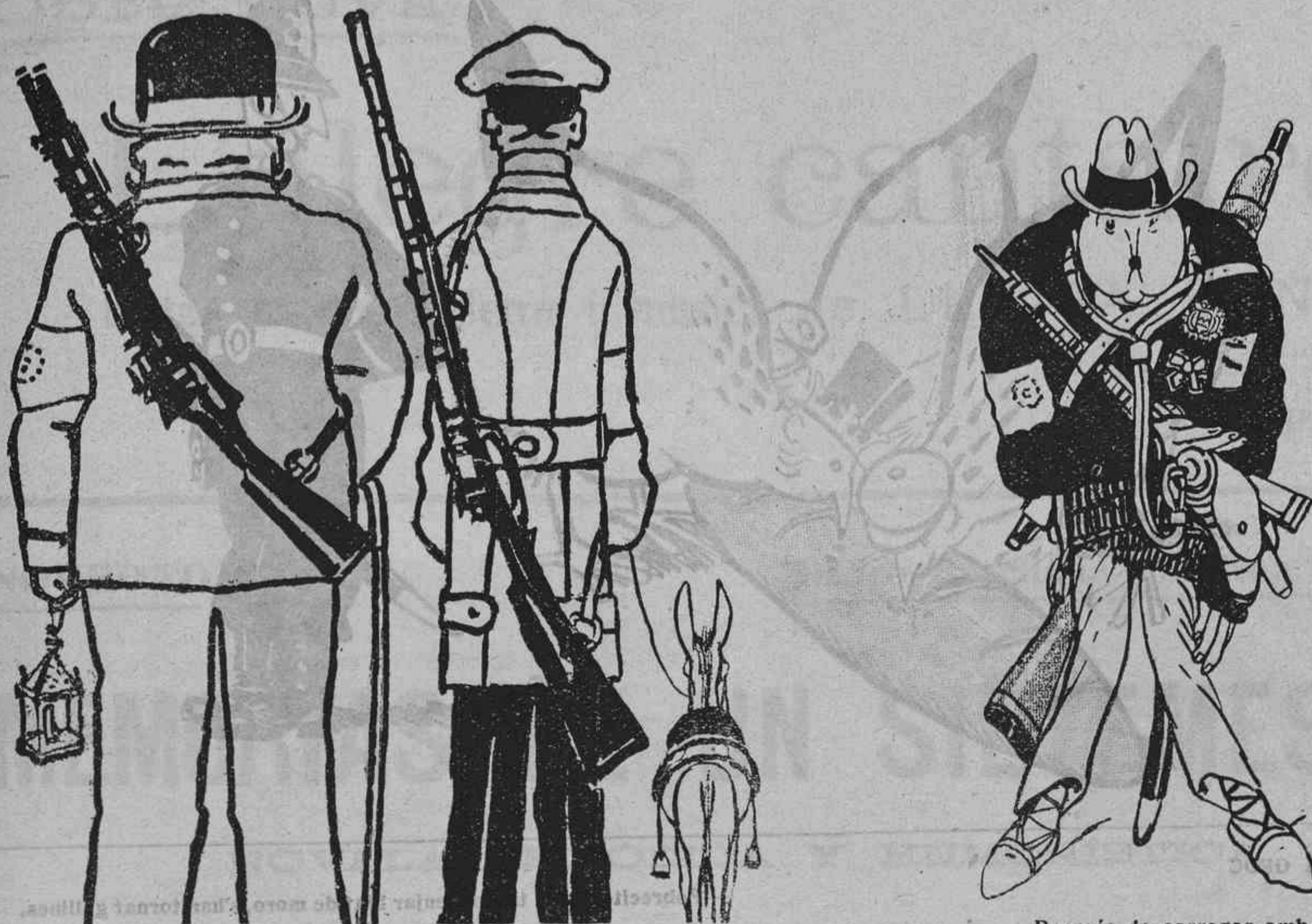
CONCERTS:

Per a abans d'ahir, dimecres, estava anunciat un gran festival catalanesc al «Teatre del Bosc». Dues cobles reputadíssimes degueren interpretar un ben triat programa de sardanes. Colaborà a la festa l'acreditat «Orfeó Gracienc».

—En el Palau de la Musica s'ha donat a conèixer, reorganitzada, la *Banda Municipal* de Barcelona. Interpretà diferents composicions d'una manera brillantíssima. Veritat és que ara En Lamote disfruta de debò dirigint una veritable orquestra. No hi manquen instruments de corda. Fins berres i tot hi ha entre els 80 *tututs!*...

—Diumenge tingué lloc en l'hostatge del «Orfeó Gracienc» un ben triat concert de violí i piano a càrrec dels joves artistes Ca'sina i Barberá, que escoltaren molts i merecuts aplaudiments.

STOP

—Ja has pensat en posar guix a la farina?...
 —Calli, papà. Ara hem de vetllar per la puresa del sufragi.

—Després de carregar amb els neulers, ara només faltaria que perdéssim.

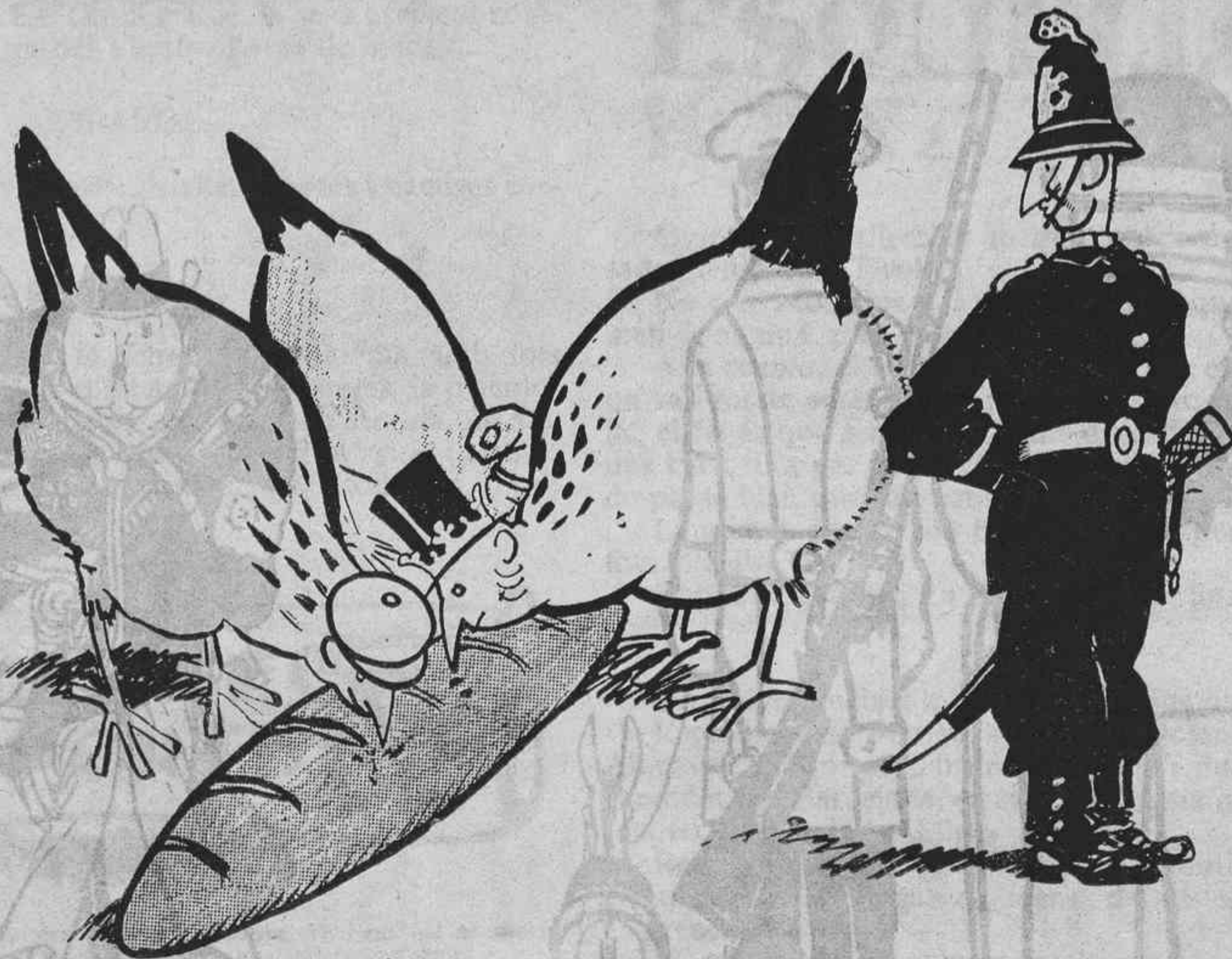
—Val a dir que'ls nostres candidats són d'altura.
 —Sí. Estan a l'altura de les nostres espingardes.

—Aquesta la paguen a duro.. votem-la?
 —No, home Encara que la paguessin a dèu. No veus que demà t'ho «quitaràn» del pes.

— Monarquia?..... República?.....
 Garrofes!...

anem

L'BRU NET

EL PA GROC

—Pobrecitos!... de tanto menjar blat de moro, s'han tornat gallines.

NOTES DE CASA:

Havem sigut convidats a visitar la Exposició Internacional de Clavells, de Sitges, de la qual ne tenim les millors referències.

—Tenim a les mans l'Avant-Programa de les Regates de Rem, organitzades pel «Club de Mar», que's celebraran diumenge al matí amb motiu del Campionat de Catalunya.

—Havem rebut una entusiasta salutació de la «Lliga d'Acció Catalana» de la República de Xile.

A tots, grans mercès.

Vaia un exitàs, el nou emprèstit de la Mancomunitat!... Ha semblat el del nostre número del «Tívoli». S'ha cobert a prop d'un centenar de vegades. I'ens queixem de que no hi han diners. Prou que n'hi han!... Lo que és que estan mal repartits.

Llegeixo:

«El señor ministro de Abastecimientos ha marchado muy satisfecho de su visita a Barcelona.»

El senyor ministre de Froveiments, durant les hores que va romandre a Barcelona, es veu que no va menjar pa de blat de moro com nosaltres.

Si així hagués estat, tota aquella satisfacció se li hauria tornat coragre.

En el bell edifici de l'Ateneu Barcelonès, al Pla de les Comèdies, s'hi ha inaugurat oficialment el nou local del «Real Aereo Club».

De totes les persones que assistiren a l'acte, moltes de notables entre la gent de to i de so, no n'hi havia cap que fes cara d'aviador ni d'aficionat tan sols a la navegació aèria, «por lo más pesado que el aire», que deia l'infortunat Juandó.

El local per això és molt luxós; es tracta d'un altre círcol aristocràtic com els molts que abunden a Barcelona.

Club aereo?... Allí no hi ha sinó taules entapissades!...

I els que es trobin al voltant d'aquestes taules, amb tot i llurs entusiasmes per l'aviació, ja veureu com el dia que voli un aereoplà per la Rambla, elles, atrafegats, no es mouran de la cadira.

RESPOSTES PAGADES

Joan Castells: Ni això que m'envia és una *puasia*, ni jo estic prou d'humor per a donar-li esperances de regeneració. Apa, *alantel!*—R. P.: S'aprofitarà un dia o altre.—Jaume Colomer: Home, això ara no'ns ho deixarien dir.—J. B. i T.: Hi manquen emoció i novetat en els seus versos. Un altre dia germà!—S. A. i C.: Entra en cartera en espera d'una ocasió propícia. Tantes mercès.—J. C. i P.: Lo mateix li dic.—Joan D. Carbonell: De moment no'ns convé; potser més endavant.—J. B. (P. del C.) Precisaven tants treballs de Redacció, que dubto hagin pogut tenir cabuda els seus versos. Mercès pel bon intent. Respecte a la seva pregunta, com compendrà, ignoro la causa en absolut. Vegi's amb el senyor Mateu.—Tots Tres: Es molt diluït tot això; ben condensat i ben escrit pot-ser aprofitaria.—Joan de Valldaura: No abonem més que els treballs encarregats expressament. Lo que envia no va.—J. B. S.: ¿A què treu nas això del pa?... Val més que vagi a fer cua, que pot-ser se quedaria sense.—Josep Farrà: Aquestes quantes cantarelles, molt bé per les caramelles. Per nosaltres, no van.—Verjoliu: Entra en cartera, però sense assegurar-li res, perquè no m'entusiasma massa.—J. M. Vilá: Molts versos i pocs de bons.

Obra nova

L'alegre cantaire

Dotze cançons, lletra i musica de LLUISA DENÍS

Pessetes 10

NOVEDAD

Pedro Parellada (Melitón González)

MEMORIAS DE UN SIETEMESINO

NOVELA EPISÓDICA Y HUMORÍSTICA

UN TOMO 8.º

PESETAS 4

Federico Rahola

Catecismo de ciudadanía

Prólogo de J. Ventosa Calvell

Ptas. 2

V. Benedicto Sánchez

Las grandezas de Cataluña

Ptas. 2

Novedad

Cándido Rui Mar

ESPAÑA AL DESNUDO

(Nuestro pueblo)

Un tomo 8.º de 429 páginas

Pesetas 4

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

ELS ATRACADORS DE CONCIÈNCIES

—El vot o la vida!...